

O'ZBEKISTONDA DAVLAT FUQOROLIK XIZMATLARINI YANADA TAKOMILLASHTIRISH OMILLARI.

Xolmirzayeva Muhayyo

O'zbekiston Milliy Universiteti

Ijtimoiy fanlar fakulteti

Siyosatshunoslik yunalishi

1kurs talabasi

Anatatsiya: *Ushbu maqolada Davlat fuqorolik xizmati uning vazifa , maqsat va darajalari . O'zbekistonda Davlat fuqorolik xizmatlari tug'risidagi qonun loyihasi shuningdek qonun loyihasining boshqa davlatlarda qanday namoyon bulgani haqida so'z boradi. Qonun loyihasida davlat xizmatchilarga qanday imtiyozlar berilganligi haqida qiyosiy tahlil olib boriladi.*

O'zbekiston Respublikasi mustaqillika erishgandan keyin suverentet va demokratik davlat shakillantirish uchun mukammal davlat xizmatlari tizimini shakillantirish kerak edi. Va bunda birinchi galda malakali kadrlarni tashorlash o'qitish va kadrlar zaxirasini tashkil qilish edi.

Davlat xizmatlari tizimining to'g'ri tashkil etilishi albatta davlatda qabul qilingan qonun hujjatlariga ham bog'liq. Davlat xizmatchisi uz huquq va majuriyatlarini belgilab beradigan qonun loyihasining mavjudligi davlat xizmatchilarining yaxshi ish haqi, davomli tarzda malakani oshirish imkonyati, malaka darajasiga qarab mansabning oshishi, kabi imtiyozlar shuningdek davlatda kadrlar zaxirasini shakillantirishda davlat xizmatchilarining davlatdagi o'rnini va maqomini belgilab beradi.

Kalit so'zlar: *Davlat fuqorolik xizmatchisi, malaka darajasi, kadrlar zaxirasi, malakali kadrlarni tayorlash , milliy kadrlar zaxirasi , samaradorlikni baholash , raqamli davlat xizmatlari, KPI asosida baholash, Argos.*

O'zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti I.A. Karimov kursatib o'tganidek "Taraqqiyot boqichida kadrlar bilan ishlash o'ta muhim, amaliy ahamiyatni kasb etadi. Ilgaridagi singari kadrlarni shunchaki tanlab joy - joyiga quyish bilan ish bitmaydi. Avvalo odamlarni birinchi galda, barcha darajadagi boshqaruv va ishlab chiqarish o'qitish va tarbiyalash kerak.

Davlat xizmatlari tushunchasi albatta qonun bilan belgilab berilishi lozim chunki har bir davlatni xususiyatlari (davlat va uning mamuriy huquqiy tuzilishi, qonunchiligi , davlat hokimiyati va boshqaruv va boshqalardan) kelib chiqadigan uzoga xos xususiyatlari mavjud . Bir qancha davlatlarda davlat -xizmat tushunchasini tartibga soluvchi qonun loyihalari mavjud. Masalan Belarus Respublikasi 2003 yil 14 iyun " Belarus davlat xizmatlari tug'risidagi qonun 2 - modda . Davlat xizmati deganda davlat mansabini egallab turgan holda davlat - hokimiyat vakolatlarini bevosita amalga oshirishga va (yoki) Davlat organlari funksiyalari bajarilishini taminlashga qaratilgan pirofessional faoliyat tushuniladi.

Qazog'iston Respublikasi 1999 yil 23 iyun Davlat xizmatlari tug'risidagi qonun 1 modda Davlat xizmati - davlat vazifalari va funkuyalarini amalga oshirishga qaratilgan mansab vakolatlarini bajarish buyicha davlat organlaridagi davlat xizmatchilarining faolyatidir.¹

Qirg'iziston Respublikasi 2004 yil 11avgust " Davlat xizmatlari tug'risidagi "qonun. Qonunga binoan, davlat xizmati - davlat xizmatchilarining davlat organlarida pirofessional asosda amalga oshiriladigan hamda Konsitutsiya vaboshqa normativ hujjatlar bilan belgilab berilgan xokimyat vazifalari funkisiyalari va vakolatlarini bajarishga qaratilgan faoliyatdir.²

O'zbekiston Respublikasi 2022 yil 8 avgust "Davlat fuqorolik xizmati" tug'risidagi qonun 4 - modda davlat fuqorolik xizmati -davlat xizmatining bir turi bulib , O'zbekiston Respublikasi fuqorolarining davlat fuqorolik xizmati lavozimlaridagi davlat organlari vakolatlari amalga oshirishga ta'minlashga doir haq to'lanadigan kasbiy faoliyatini ifodalaydi.

Germaniyada esa davlat xizmatchisi bulish istagi yoshlar o'rtasida ommalashgan bulib 2018 yilgi kursatkichlardan talabalarning 40 foizi Davlat xizmatchisi bulishni hohlaydi qizlar o'rtasida bu kursatkichlardan 50 foizdan yuqori.

2022 yilning 8 avgust kuni O'zbekiston Respublikasi Pirezedenti Davlat organlaridagi va tashkilotlarda mehnat qilyotgan 118 ming fuqoroning huquqlarini himoyalaydigan maqomini belgilovchi yagona huquq doirasida himoyalaydigan "Davlat fuqorolik xizmatlari" tug'risidagi qonuni qabul qilinganligini va bu qonun usitida 2 yil xorijiy va O'zbekistonlik ekisportlar ishlaganligini takidlab o'tdi.

O'zbekistonda davlat fuqorolik xizmatchilariga maqol va darajalarni berish O'zbekiston Pirezenti huzuridagi Argos agentligiga yuklatilgan bulib agaentlik davlat rahbariga tug'ridan tug'ri hisob beradi . Agentlik 2 bosqichda davlat fuqorolik xizmatchilarini tanlab oladi ,1-bosqich test ,2-bosqich suhbat bosqichi bulib davlat fuqorolik xizmatchilarini 3 ta toifa va 9 daraja mavjud .Davlat fuqorolik xizmatchilariga malaka darajasini berish 1bosqich test eliktiron tarzda amalga oshiriladi 2bosqich inson omili bilan suxbat olib boriladi .Va aynan 2 bosqichni inson omilidan yangi zamonaviy texnologiyalardan qullagan holda eliktiron shakilda amalga oshirilsa bu tashkilotga fuqorolarni ishonchini yanada oshirishga yordam beradi .Va agintlikga fuqorolarni qiziqishini oshiradi.

O'zbekistonda Davlat fuqorolik xizmatchilarining ish vaqtlari : Davlat organida davlat fuqorolik xizmatchilari uchun besh kunlik ish haftasi belgilanadi.Bunda ish vaqining davomiyliyi haftasiga qirq soatdan oshmasligi kerak .

Uch yoshga to'lmagan bolalari bor davlat fuqorolik xizmatchilari bulgan ota - onasidan biriga (ota - onaning o'rnini bosuvchi shaxsga) haftasiga o'ttiz besh soatdan oshmaydigan ish vaqti davomiyliyi belgilanadi. ³

Milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish : Milliy kadrlar zaxirasi davlat fuqorolik xizmatchilarining rahbarlik lavozimlarini malkali kadrlar bilan to'ldirish maqsadida davlat fuqorolik xizmatchilarini markazlashgan holda saralab olish , tayyorlash va uzluksiz malkasini oshirish tizimidir.

Milliy kadrlar zaxirasi davlat fuqorolik xizmatining rahbariga kadrlar tarkibini barqaror ta'minlash va uning sifatini yaxshilash , davlat fuqorolik xizmatchilaring kompetitsiyasini oshirish hamda xizmatda lavozim bo'yicha ko'tarish maqsadida shakllantiriladi.

Milliy kadrlar zaxirasi shakllantirish va turitish O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan belgilanadigan tartibda maxsus vakolatli davlat organi tomonidan amalga oshiriladi.⁴

Shuningdek O'zbekiston 2022 - 2026yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot sitrategiyasida ham Davlat fuqorolik xizmatlatini rivojlantirish 10 maqsad qilib olingan bulib.

10-maqсад: Davlat fuqarolik xizmati tizimini zamonaviy standartlar asosida tashkil etish.

Davlat xizmatida korrupsiya omillarini bartaraf etish, kadrlarni tanlov asosida ishga qabul qilish va ular faoliyati samaradorligini baholashning huquqiy asoslarini takomillashtirish.

Davlat xizmatchilari va davlat organlari faoliyatini eng muhim samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) asosida baholash tizimi bo'yicha "Milliy reyting" tizimini joriy etish.

Davlat xizmatchilarining kasbiy tayyorgarlik, moddiy va ijtimoiy ta'minot darajasini oshirish tizimini takomillashtirish.

Mahalliy hokimlik organlari, vazirlik va idoralarga rahbarlik lavozimlari uchun munosib nomzodlarni tayyorlash maqsadida Milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish.

Davlat xizmatiga kirish, zaxirani shakllantirish, baholash va xizmatni o'tash bilan bog'liq jarayonlarni raqamlashtirishni nazarda tutuvchi "Raqamli davlat xizmati" loyihasini amalga oshirish.

Davlat organlarida ish vaqti va mehnat me'yorlari bo'yicha talablarni qayta ko'rib chiqish.

Shuni takidlab o'tish kerak hozzirgi kunda davlat fuqorolik xizmatlarini yanada takomillashtirish, karutsiyadan holi xizmat turiga aylantirish, malakali hodimlarni tayyorlash va ularni malakasini oshirib borish kabi qonun loyihalari ishlab chiqilib ularning ijrosi taminlanmoqda.

Bugungi kunda malakali kadrlarni tayyorlash muhim masala bulib qolmoqda bunda G'arbiy yevropa davlatlarining aksariyatida davlat mansabi bekor qilinsada mansabni egallagan shaxs ishdan bushatilmaydi chunki xizmatchining malaka darajasi uning uchun himoya buladi. Bu tinzning mavjudligi uz urnini yuqotgan hodimlarni ish izlab sarson bulishini oldini oladi.

Xulasa urnida shuni takidlab utish kerakki har bir tizimda kamchlik va muammolar buladi bu muammolarni birdaniga hal bulmaydi bu muammolarni Hal bulishi uchun jamiyatdagi shaxslarning faolliigi, muammolar indamay ko'z yummasdan shu muammoga yechim axtarsagini davlatda kamchliklar yuqoladi. Dunyoning eng rivojlantirish mamlakatlarida ham kamchiliklar buladi biroq bu muammolar jamiyat a'zolarining befarq emasligi bizga hech qanday muammoni kursatmaydi.

Shuningdek fuqorolarni erkin davlat fuqorolik xizmatlaridan foydalanishi O'zbekistonning yangi taxrirlangan kansitutsiyasi bilan ham belgilab quyilgan bulib unda:

O'zbekiston Respublikasining fuqorolari davlat xizmatlaridan kirishda teng huquqqa egadirlar.

O'zbekistonda Respublikasi Kansitutsiyasi 37 modda.

Davlat xizmatini o'tash bilan bog'liq cheklovlar qonun bilan belgilanadi.

Bu hozzirda davlat fuqorolik xizmatlariga kursatilyotgan e'tibor bu sohada ishlayotgan hodimlarni o'rtasoda sog'lom raqobatni yulga quyish hamda bu xizmatdan foydalanayotgan fuqorolarga yanada yangi imkoniyatlar va qulayliklar yaratib bermoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Davlat xizmatlari" tug'risidagi o'quv -uslubiy qullanma.
2. O'zbekiston Respublikasi "Davlat fuqorolik xizmatlari" tug'risidagi 788sonli qonuni.

<https://lex.uz/uz/docs/-5841063>

3. O'zbekistonda Respublikasi Kansitutsiyasi.

4. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi qarori PF-60-sonli Farmoni.
<https://lex.uz/uz/docs/-5841063> .